

Понта. Тая погрѣшка минала по наследство у географитѣ на древността, срѣднитѣ вѣкове и новото време. Отъ срѣдновѣковнитѣ ние ще посочимъ само свидетелството на византиеца Никифора Григора; той говори за една непрекъсната верига, проточена надлъжъ покрай севернитѣ граници на Тракия и Македония, отъ Евксинския Понтъ дори до Ионийско море, отъ която извираатъ Стримонъ и Аксий³. Подобенъ възгледъ се срѣща и у Анна Комнина⁴. На остарѣлитѣ карти отъ ново време, като почнемъ отъ Меркатора, постоянно се е изобразявалъ единъ алпо-образенъ планински гребенъ, една непрекъсната планинска верига отъ Скардъ, Орбелъ и Хемъ (Scardus, Orbelus, Naemus), която съставя единъ видъ продължение на Алпитѣ до самия брѣгъ на Черно море. Учениятъ архиепископъ Веранциусъ (въ сжщностъ Вранчичъ), който пжтувалъ като императорски пратеникъ за Цариградъ въ 1553 год., смѣталъ, че отъ Пиринеитѣ чакъ до Месемврия на Черно море се простира безъ прекъсване една висока планинска верига (catena mundi). Въпросътъ биде разрешенъ едва презъ 1840 год. отъ пжтешественицитѣ Буе и Гризебахъ⁵. Премахването на тая централна верига отъ най-новитѣ карти дължимъ на Киперта, който за пръвъ пжтъ презъ 1853 год. представи въ сжщински видъ устройството на поврхността на Балканския полуостровъ.

Планинитѣ на Балканския полуостровъ на две мѣста се досѣгатъ съ планинскитѣ системи на Срѣдна Европа: на западъ съ Алпитѣ, на изтокъ съ Карпатитѣ. Разклоненията на Алпитѣ, като се почне отъ Карстъ, покриватъ цѣла Босна и Херцеговина съ многобройни, успоредни на адриатическото крайбрѣжие планински вериги, които се завършватъ съ северо-албанския планински вжзелъ при дълбокото корито на Дринъ. Отвждъ рѣка Дринъ се издигатъ албанскитѣ вериги и се раздѣлятъ на многобройни гребени. Презъ долината на Черни-Дринъ, която се протака отъ югъ къмъ северъ, отъ тѣхъ се раздѣля *Шаръ* (Scardus), който върви отъ юго-западъ къмъ северо-изтокъ. До него откъмъ югъ се доближава *Пиндъ*, който се простира чакъ до Елада. На изтокъ отъ Шаръ, надлъжъ по вододѣла на Дунава и Егейско море се протака една прекъсвана отъ широки долини редица отъ повече или по-малко усамотени планини до втория планински вжзелъ, който се издига въ центъра около *Витоша* и *Рила* (Scomius). Въ юго-източна посока отъ Рила върви разклонената планинска система *Родопи*. На изтокъ отъ Рила се отдѣля *Срѣдна-гора*, която служи за граница между софийската котловина и тракийската равнина и се доближава по-нататъкъ като успоредна верига до южния склонъ на Балкана. Самиятъ *Балканъ* се явява като естествено продължение на Банатскитѣ Карпати. Отдѣленъ отъ Карпатитѣ чрезъ Дунавския проломъ, той се простира въ видъ на джга отъ западъ къмъ изтокъ чакъ до Черно море.

Долинитѣ на Морава и Вардаръ, съединявайки се чрезъ една низка седловина между Черна-гора (Кара-дагъ) и Руенъ, раздѣлятъ полуострова на две половини. Въ западната половина планинитѣ се простиратъ отъ северъ къмъ югъ или отъ северо-западъ къмъ юго-изтокъ, докато въ източната половина преобладава посоката отъ западъ къмъ изтокъ. Изпърво ние ще се занимаемъ съ източната половина.

1. Балканътъ (Стара-планина)

1. *Сръбски предпланини*. На дѣсния брѣгъ на Дунавския проломъ при Оршова се издигатъ стрѣмнитѣ планини на Сърбия. Оттукъ се протакатъ нѣколко планински вериги на югъ; тѣ граничатъ на западъ съ долината на Морава, на изтокъ съ басейна на рѣка Тимокъ. Тукъ особено заслужва да посочимъ богатата съ руди планинска страна покрай рѣка Пекъ и високитѣ